

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

12 juni 2008

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

JAARVERSLAG

2006-2007

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door de heer Tom Dehaene**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Sonja Claes, de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera
Jans, de heer Luc Martens;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh;

de heer Bart Caron, mevrouw Elke Roex, de heer Bart Van
Malderen.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer
Johan Deckmyn, mevrouw An Michiels, de heer Leo Pieters;

de heer Paul Delva, de dames Cindy Franssen, Tinne
Rombouts;

de dames Hilde Eeckhout, Fientje Moerman, de heer Bob
Verstraete;

de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

mevrouw Helga Stevens;

mevrouw Mieke Vogels.

Zie:

42 (2007-2008)

- Nr. 1: Jaarverslag
- Nr. 2: Verslag over gedachtewisseling

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris	4
1.1. Ombudswerk	4
1.2. Communicatie	8
1.3. Adviezen en aanbevelingen	9
2. Bespreking	9
Bijlage: Powerpointpresentatie	19

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hield op 29 april 2008 een gedachtewisseling met mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris over het Jaarverslag 2006-2007 van het Kinderrechtencommissariaat (KRC).

1. TOELICHTING DOOR MEVROUW ANKIE VANDEKERCKHOVE, KINDERRECHTEN-COMMISSARIS

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* overloopt het jaarverslag 2006-2007 met focus op de thema's Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

1.1. Ombudswerk

Ze merkt op dat de term 'ombudswerk' bij het KRC een andere betekenis heeft dan bij de Vlaamse Ombudsdienst. Dat heeft verschillende redenen.

Bij het KRC worden de meldingen niet alleen getoetst aan de principes van behoorlijk bestuur maar ook en vooral aan de principes van het Kinderrechtenverdrag. Veel meldingen gaan echter niet over zaken die mank lopen bij de overheden, maar over de relatie tussen privépersonen, bijvoorbeeld tussen ouders en kinderen of tussen leerkrachten en leerlingen. Niet alle klachten kunnen dus op dezelfde manier worden beoordeeld op hun gegrondheid. Het komt wel voor dat klachten die formeel ongegrond zijn, toch een duidelijk signaal geven over bepaalde problemen. Het gaat dus niet om het klassieke ombudswerk. Het is veeleer een manier om een kijk te krijgen op problemen en vragen waar kinderen en jongeren mee zitten.

Vorig jaar waren er ongeveer 1500 meldingen, die over schooltaken inbegrepen. In de verdere cijfers werden de meldingen over de schooltaken uiteraard weggelaten. Iets meer dan de helft van de meldingen zijn eigenlijk klachten. Er zijn ook heel veel vragen. Ieder jaar opnieuw zijn er ook heel wat vragen en meldingen die eigenlijk niets te maken hebben met kinderrechten en die dus helemaal niet worden meegeteld.

Dit jaar zijn er iets minder meldingen – ongeveer 36 procent – van minderjarigen zelf. De grote verhoudingen blijven wel ongeveer dezelfde. Meer dan de helft

van de meldingen komt van de privé-omgeving van de minderjarige in kwestie. Vaak gaat het om ouders of andere familieleden. Een klein deel – dit jaar 14 procent – komt van professionelen.

Ook het taartdiagram over het onderwerp van de meldingen verandert niet spectaculair van jaar tot jaar. Een goede helft van de meldingen gaat nog altijd over problemen en vragen in het gezin. Dat verklaart ook waarom men bij het KRC niet kan spreken over het klassieke ombudswerk. Het spreekt vanzelf dat het niet de bedoeling kan zijn om aan ouders en kinderen in detail uit te leggen wat ze moeten doen en wat niet. Het is wel duidelijk dat er in de gezinnen nog een en ander mank loopt in de ouder-kindverhouding en inzake de kinderrechten. Op de tweede plaats komen zoals altijd de meldingen over het onderwijs. Vorige week heeft ze dat al toegelicht in de commissie voor Onderwijs. Een derde groep klachten gaat over de jeugdhulp. De top drie is de laatste jaren dus niet gewijzigd. Er zijn nog enkele kleinere categorieën zoals leefsituatie en vrije tijd, misdrijf – waar jongeren voorkomen als dader en als slachtoffer – en dan nog een categorie die klein is in omvang, maar groot in ellende, namelijk de vluchtelingen. Ten slotte is er nog een categorie rond kinderen en media en een restcategorie.

Ze vindt het belangrijk om in deze commissie nog eens toe te lichten waarover de klachten binnen het gezin meestal gaan. Door de aard van de thema's kan het KRC daar vaak weinig aan doen. Het zal vaak neerkomen op het adviseren van kinderen en hun ouders en op het doorverwijzen naar de juiste dienst- of hulpverlening of desnoods in bepaalde gevallen naar de rechtbank.

De meeste klachten gaan nog altijd over scheiding, zowel de formele echtscheiding als de scheiding van niet-gehuwden. De klachten gaan zowel over de voorbereiding – kinderen die niet tijdig geïnformeerd worden over de nakende scheiding – als over de verwarringen en de problemen bij de toepassing van de nieuwe wet, zowel van het verblijfsco-ouderschap als van de nieuwe echtscheidingswet. Deze onduidelijkheid is voor een groot deel te wijten aan de onzorgvuldige berichtgeving daarover in de media. Er zijn ook meldingen over de toepassing van de verblijfs- en omgangsregeling. Daarbij denkt ze onder meer aan de week-weekregeling in gevallen waarbij de ouders nogal ver uit elkaar wonen, waardoor de kinderen soms dertig of veertig kilometer per dag moeten

afleggen naar de school. Dat is uitzonderlijk, maar het is tekenend als voorbeeld. Ze denkt ook aan een dossier waarbij de rechter in zijn vonnis de moeder ertoe aanzet om haar zoon desnoods met fysiek geweld te dwingen om op bezoek te gaan bij zijn vader. Het feit dat rechters dat in 2008 nog durven neerschrijven in hun vonnis is volgens haar toch wel een probleem. Ook de toepassing van het spreekrecht van de minderjarige in dergelijke procedures en de bejegening van de minderjarige door de rechter is soms problematisch. Er zijn ook meldingen over de lange duur of de uitzichtloosheid van de procedures, over het maatschappelijk onderzoek en over het deskundigenonderzoek. Soms wordt er een deskundigenonderzoek gevraagd, maar niet toegekend. Soms neemt de rechter, ondanks zeer duidelijke aanwijzingen in het deskundigenonderzoek, een compleet tegenovergestelde beslissing. Dat kan natuurlijk, gezien de onafhankelijkheid van de rechter, maar het doet soms wel vragen rijzen.

Er zijn ook meldingen over de toegang tot en de werking van de bezoekenruimten. Meestal worden de ouders daar als cliënt beschouwd. Het kind moet er soms tegen zijn zin of met heel veel problemen naartoe gaan. Men heeft het er moeilijk om ook de minderjarige als cliënt te beschouwen.

Er zijn ook vragen rond onderhoudsplicht, parentale ontvoeringen en opvoedingsconflicten na de scheiding. Er zijn ook meldingen over de contacten met de ruimere familie en over de juridische bijstand van de advocaat.

Ze herinnert zich dat haar eerste advies als kinder-rechtencommissaris – in 1998 – ging over de scheidingsbemiddeling. Er is vooruitgang geboekt in die zin dat er een federale wet is gekomen en dat er een minimale campagne is gevoerd rond dit thema. Een paar andere kansen om van de scheidingsbemiddeling een meer courante zaak te maken, zijn echter gemist. Indertijd heeft het KRC ook geadviseerd om bij de nieuwe scheidingswetgeving een verplichte kennisgeving met scheidingsbemiddeling door te voeren, zoals dat het geval is in Noorwegen. Daardoor komen veel meer mensen in contact met de bemiddeling. Op die suggestie is men echter niet ingegaan. Ze denkt dat er voor het Vlaamse welzijnsbeleid nog ruimte openligt om hiervan meer werk te maken. Er is immers nog een grote kloof tussen het wettelijke kader en het gebruik dat mensen daarvan maken in de praktijk.

Rond scheiding is er nog steeds nood aan informatie op maat van kinderen. Dezelfde klachten blijven

terugkomen, ook na de nieuwe wetgeving. De nieuwe regeling rond verblijfsco-ouderschap en de nieuwe scheidingswetgeving hebben geen enkele oplossing geboden. De klachten vanuit het perspectief van kinderen blijven eigenlijk identiek dezelfde.

De inspraak van het kind blijft beperkt en hangt in de praktijk nog altijd meer af van de rechter voor wie men toevallig verschijnt dan van een gedegen praktijk binnen de magistratuur. Er zijn nog altijd geen richtlijnen of kwaliteitsgaranties in verband met het deskundigenonderzoek en met de aanstelling van deskundigen.

Het KRC heeft ook aangekaart dat er aandacht moet zijn voor de plaats van de minderjarige in de werking van de bezoekenruimten. Daar wordt momenteel werk van gemaakt. De bezoekenruimten zelf zijn begonnen aan een denkoefening over de manier waarop ze omgaan met de kinderen. Nu worden de kinderen behandeld als een aanhangsel van de ouders die al dan niet door de rechtbank naar de bezoekenruimten verwezen zijn. Een vraag is ook welke informatie een bezoekenruimte kan en mag doorgeven aan de rechter.

Bescherming en preventie van parentale ontvoering blijft een moeilijke zaak. Het is logisch dat men niet kan inbreken in een privésituatie tenzij de dreiging erg groot is. Het is ook duidelijk dat opvoedingsondersteuning erg belangrijk is na een scheiding. Op dit vlak is er nog een hele niche vrij voor de initiatieven rond opvoedingsondersteuning.

Een tweede groot klachtendomein betreft de zaken die fout lopen in het gezin of waarover vragen bestaan binnen het gezin. Elk jaar opnieuw komt het thema recht op inspraak aan bod. Bij gezinsmeldingen – of ze nu van de ouders komen of van de kinderen – komt het er vaak op neer dat men moet zoeken naar een zo goed mogelijk evenwicht tussen de kinderrechten en de rechten die de ouders putten uit hun ouderlijk gezag. Daarin zit uiteraard een grote interpretatierange. Op dat vlak zullen de ombudsmedewerkers veel meer informatie geven en oproepen tot dialoog dan dat ze strikt juridische lijnen zullen trekken. Het zoeken naar hulp bij opvoedingsproblemen blijft een hele opdracht. Er zijn ook discussies over het recht op een eigen geloofsovertuiging. Daarbij denkt ze aan een geval van weigeren van besnijdenis, of aan een geval van kinderen van getuigen van Jehovah.

Het geweld binnen gezinnen wordt nog steeds zwaar onderschat. Dat is vorig jaar ook gebleken uit de studie van de Verenigde Naties, die gepubliceerd werd

onder leiding van professor Paulo Pinheiro. Hij heeft het geweld onderzocht in buurt, school en gezin.

Er zijn ook discussies over het sanctioneren. Dat loopt parallel met de sancties op school, in die zin dat niet zozeer het straffen zelf in vraag wordt gesteld, als wel de concrete straffen die worden gehanteerd voor bepaalde feiten. Er is sprake van disproportionele straffen of van lijfstraffen.

Klassiek zijn de vragen rond privacy bij gezinnen met tieners. Mogen de ouders sms'jes of dagboeken lezen, mogen ze kamers opruimen op zoek naar bezwarend materiaal? Deze vragen komen elk jaar terug. Elke ouder en elke tiener zal dat herkennen.

De aandachtspunten bij de opvoedingsvragen zijn het vinden van een goed evenwicht tussen de prerogatieven van het ouderlijk gezag en de rechten op inspraak, privacy en geloofsovertuiging. Deze fundamentele rechten zijn ook belangrijk voor de minderjarigen. Ze stelt vast dat er opvoedingsonzekerheid is bij de ouders. De ouders vinden daarover niet altijd de juiste informatie op het juiste moment. Een belangrijk element is de toegankelijkheid van de hulpverlening voor kinderen en tieners. Vorig jaar werd daarover een belangrijk dossier afgerond. Het gaat daarbij niet alleen over een gebrek aan informatie, maar ook om de concrete fysieke bereikbaarheid van die instanties.

Ze denkt ook dat de overheid bijkomende inspanningen moet leveren ter bescherming van de kinderen tegen geweld. Daarbij denkt ze meer bepaald aan praktijken waarbij de wetgeving of de decreetgeving wel correct is, maar waarbij de toepassing nog te wensen overlaat. Ze denkt bijvoorbeeld aan een geval waarbij een comité voor bijzondere jeugdbijstand in het kader van een zware mishandeling weigerde een dossier te openen omdat er geen toestemming was van de ouders. Als de ouders dader zijn, is het uiteraard moeilijk om hun toestemming te bekomen. Het druist in tegen het decreet Integrale Jeugdhulp en tegen het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp om dan gewoon geen hulpverlening op te starten.

Ze krijgt ook elk jaar meldingen rond vragen in verband met afstamming en erkenning. Op dat vlak is de wet duidelijk, maar zijn de wensen van de ouders niet altijd conform de wet. Er zijn ook vragen rond naamsverandering, vaak in het kader van stiefouderschap waarbij er nog heel weinig of helemaal geen

contact meer is met de biologische ouder. Het recht om de ouders te kennen is soms problematisch. Een belangrijk aandachtspunt is opnieuw het gebrek aan inspraak, bijvoorbeeld wanneer de moeder een nieuwe partner vindt die de kinderen wil erkennen. Vaak worden de kinderen daarin niet gehoord. Het recht om de ouders te kennen komt soms in botsing met het recht van de vader om zijn privacy te beschermen. Er zijn ook vragen over adoptie, over gezinshereniging en over de nieuwe adoptiewet. Het KRC blijft pleiten voor de bespreekbaarheid van de problemen in het kader van de vrije adoptie. Daarbij denkt ze onder meer aan de toestanden die onlangs aan het licht kwamen in China. Ook bij gezinshereniging moet men er altijd op letten dat het belang van het kind op de eerste plaats komt, ook al heeft de ouder die in België verblijft soms de Belgische wet aan zijn kant. Als een kind al langer in het buitenland woont dan het ooit in België heeft verbleven, is het maar de vraag waar het uiteindelijk het beste af is.

Ook de vragen rond jeugdhulp liggen elk jaar in dezelfde lijn. Een belangrijk onderdeel is het Jongerenwelzijn, de vroegere Bijzondere Jeugdbijstand. De vragen gaan zowel over de inhoud van de genomen maatregelen als over de bejegening. Het gaat ook om problemen die zich voordoen in basisvoorzieningen. Soms is het bijvoorbeeld niet toegestaan het KRC te contacteren.

Er komen ook vragen en meldingen rond gezondheidszorg en gehandicaptenzorg, vaak van ouders. Zoals bekend zijn de wachtlijsten daar nog altijd problematisch. De klachten gaan ook over het interne beleid van de voorzieningen, waarop soms weinig toezicht is, en over het aanbod dat doorgaans te beperkt is. Bij de klachten over een maatregel wordt meestal niet in vraag gesteld dat de hulpverlening tussenkomt, maar gaat het over de manier waarop of over een weinig gemotiveerde beslissing. Het kan bijvoorbeeld gaan om een minderjarige die al enkele jaren bij een pleeggezin verblijft. Als de ouders meer toenadering zoeken, beslist de jeugdhulp bijvoorbeeld dat het kind noch bij de moeder, noch bij de pleegouders mag verblijven, en dat het dan maar eventjes naar een instelling moet. Dergelijke beslissingen zijn heel moeilijk te verklaren aan de jongere in kwestie. Ze vraagt zich ook af of dat wel in het belang van de minderjarige is.

Ook bij problematische opvoedingssituaties klagen jongeren over een gebrek aan inspraak of over het feit dat er met hun inbreng weinig of geen rekening

wordt gehouden. Daardoor ervaren ze die maatregelen ook als een sanctie. De consulent heeft een zekere machtspositie, ook in de vrijwillige hulpverlening. Dat is vorig jaar ook aangekaart bij de Vlaamse Ombudsdienst. Als men in het kader van de vrijwillige hulp terecht komt bij een consulent met wie het niet klikt, is dat een probleem. Het is echter niet zo makkelijk om een andere consulent te vragen omdat er niet zo erg veel consulenten zijn. Men stelt ook vast dat het aanbod niet steeds kan tegemoetkomen aan de hulpvraag en dat men verder moet investeren in de toegankelijkheid van het aanbod en in de informatie daarover.

Ook bij de basisvoorzieningen zijn er vragen over de rechtspositie van de minderjarige. Men moet blijven investeren in vorming over het nog relatief nieuwe decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp. Zowel bij de minderjarigen als bij de hulpverleners zijn er daarover nog veel vragen. De toegang tot de hulpverlening wordt minder evident voor kinderen wier ouders in een scheiding zitten. Bepaalde instanties binnen de jeugdhulp reageren niet op problemen van kindermishandeling omdat ze ervan uitgaan dat die te maken hebben met de scheiding of met onterechte klachten van de ene ouder tegenover de andere. Het decreet Rechtspositie kent aan de minderjarige een recht op hulp toe, maar dat recht wordt in de praktijk nog niet altijd gerealiseerd. In de gezondheidszorg zijn er klachten over de rechten van de minderjarige patiënt.

Dit jaar waren er ook heel wat meldingen over het gebrek aan aanbod voor bepaalde autismespectrumstoornissen. Zowel bij de gebruikers als bij de diensten is er vraag naar een uitbreiding van de zorg en de opvang. Autisme vergt namelijk een specifieke aanpak. De rechtstreekse toegang tot de hulp in hoofde van de jongere zelf is in de praktijk nog altijd sterk afhankelijk van de toestemming van de ouders.

Bij de gehandicaptenzorg zijn er meldingen van ouders over de zorg en opvang van kinderen met een mentale beperking. Ook binnen de residentiële setting zijn er specifieke probleemmeldingen voor kinderen en jongeren met autisme. Bij de gehandicaptenzorg moet er blijvende aandacht zijn voor het tekort aan aanbod. Net zoals bij het ruimere verhaal van de integrale jeugdhulp kan daardoor niet voor iedere minderjarige het meest geschikte aanbod worden geboden. Door het registreren van de zorgvraag is er vaak wel een zicht op de omvang van het probleem, maar daarom is er nog niet direct een oplos-

sing voor de mensen met een zorgvraag. Individuele klachten kunnen daardoor niet worden aangepakt. Het aanbod dient dus nog te worden uitgebreid.

Dit is een categorie met heel veel deelthema's – bijvoorbeeld leefsituatie en vrije tijd, relaties en seksualiteit, arbeid, welbevinden, huisvesting, geldzaken, drugs en alcohol en de relatie kind en verkeer.

Bij seksualiteit gaat het vaak over de leeftijdsgrenzen. Onlangs kreeg het KRC te maken met het problematische geval van een halfbroer en -zus die elkaar door omstandigheden pas onlangs hebben leren kennen. Het meisje is pas 16 of 17 en de jongen 28. Ze stellen dat ze elkaar graag zien, maar vragen zich af of dat mag. Er zitten natuurlijk wel wettelijke beperkingen op de vrijheid van seksualiteit en relaties.

Er zijn ook probleemmeldingen rond tienerzwangerschappen. De vraag is hoe dat het best wordt aangepakt en in hoeverre de keuze van de tiener en het beroepsgeheim van de hulpverlener daarin speelt. Uiteraard is dit ook een belangrijk thema voor opvoedingsconflicten tussen jongeren en hun ouders.

Er is duidelijk verdeeldheid over de wettelijke leeftijdsgrenzen in het kader van seksualiteit. Daardoor is de informatie bij de jongeren niet altijd even duidelijk. Uit de vragen en uit onderzoek is gebleken dat de leeftijd van de meisjes bij tienerzwangerschappen daalt. Dat moet een aandachtspunt zijn voor het beleid. Het is misschien niet toevallig dat het opnieuw gaat om die jongeren die niet snel de weg naar de hulpverlening vinden. Ook hier zijn er conflicten tussen het ouderlijke gezag en de wet op de seksuele meerderjarigheid. Ouders dreigen sneller dan vroeger met juridische stappen.

De meldingen over welbevinden zijn wellicht de moeilijkste voor de medewerkers van het KRC. Het KRC is zelf geen hulpverleningsinstantie. Dat is vaak een frustrerende ervaring, zowel voor de medewerkers van het KRC als voor de minderjarigen die hen contacteren. Bij stress, eenzaamheid, depressies en suicidegedachten kan het KRC alleen doorverwijzen. De bestaande jeugdhulp raakt niet zo makkelijk tot bij de jongeren. Doorverwijzen en het verhogen van de toegankelijkheid blijven dan ook belangrijk. De informatieplicht van de overheid wordt opnieuw opgenomen. Sinds een tweetal jaren heeft de minister van Jeugd gezorgd voor drie nieuwe gidsen en voor websites voor kinderen, tieners en jongeren. Het KRC zet dat echter opnieuw op de agenda om

te voorkomen dat het om eenmalige inspanningen zou gaan. Het gaat om instrumenten die constant moeten worden geüpdated en aangevuld. Men moet ook nagaan of dat wel de informatiestromen zijn die kinderen en jongeren gebruiken. Die websites zien er mooi uit en ze bieden heel wat informatie, maar als ze niet gebruikt worden, moet men andere stappen zetten.

Over drugs en alcohol zijn er niet zoveel klachten geweest, wel informatieve vragen over het wetgevende kader. In de media wordt er niet altijd even rechtlijnig gerapporteerd over wat mag en wat niet mag. Ze stipt aan dat de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) onlangs alarmerende signalen heeft uitgezonden over het toenemende alcoholgebruik bij minderjarigen en over de link met het risico op verslaving op latere leeftijd. Het KRC waarschuwt dat men niet te snel mag verbieden. Daardoor wordt het product immers nog interessanter voor de jongeren. In de Verenigde Staten is er een streng verbod op alcohol voor jongeren van minder dan 21 jaar. Toch wordt daar niet minder gedronken dan in het bourgondische Vlaanderen. Het is dus de vraag of verbodsbepalingen 'an sich' wel helpen. Het KRC heeft op dat vlak nog geen officieel standpunt ingenomen. Het probleem is vooral de onduidelijkheid van de regelgeving, zowel voor de minderjarigen zelf als voor de ouders.

Dan zijn er nog heel wat klachten die eigenlijk over verschillende parlementscommissies kunnen worden verspreid.

Er zijn meer en meer klachten over de mogelijke risico's van straling voor kinderen. Ze herinnert zich het geval van een school die haar dak verhuurde om er een gsm-mast op te zetten. Er zijn ook meer klachten over geluidshinder, vooral over nachtlawaai. Er zijn klachten over overlast door minderjarigen, zowel over vandalisme als over spelende kinderen en hangjongeren. De intolerantie groeit jaar na jaar. Nu gaat het ook al over jongere, spelende kinderen. Ze betreurt dat deze klachten veel sneller juridisch op de spits worden gedreven. Men zou bijna moeten pleiten voor buurtbemiddeling, om te voorkomen dat burens gaan procederen. Nu heeft het KRC een vraag gekregen van de politie naar een minder repressieve manier om met hangjongeren om te gaan. Ze vindt het positief dat de politie zelf op zoek gaat naar alternatieven om met een relatief normaal gedrag bij jongeren om te gaan. Het politiereglement van Dendermonde bepaalt bijvoorbeeld dat het geluid van spelende kin-

deren niet als overlast mag worden beschouwd. Her en der wil men op lokaal niveau ook een mosquito-verbod doorvoeren. De praktijk verschilt echter van de ene plaats tot de andere. In Mechelen werden er bijvoorbeeld skaters van dertien of veertien jaar opgepakt.

1.2. Communicatie

De kinderrechtencommissaris veronderstelt dat het parlement niet zoveel merkt van het communicatiewerk van het KRC naar kinderen, jongeren, ouders, professionals en middenveld.

Ze geeft een paar voorbeelden van de acties van vorig jaar. De voorbije twee jaar heeft het KRC advertenties kunnen plaatsen in een groot deel van de toegelaten schoolagenda's. Het KRC was daar al langer mee bezig, maar door praktische moeilijkheden was dat tot nog toe niet gelukt. Er worden ook advertenties geplaatst in de jongerenbijlagen van de kranten, meestal rond 20 november. Het bestaande materiaal werd zo nodig herdrukt voor nieuwe verspreidingen: de Wblft?!, de kinderrechtenbrochure voor jongeren, en de K30 voor kinderen van de lagere school. Daarbij hoort ook didactisch materiaal zoals de inkleurposter. De scholen nemen dat materiaal permanent en in grote hoeveelheden af om het te gebruiken in de klas. Ook de deurhangers en de brochure worden nog altijd bijbesteld. Sinds enige tijd wordt er ook samengewerkt met Yeti en Max. Er worden advertenties geplaatst en er wordt een gadget verspreid, een latje waardoor kinderen altijd de contactgegevens van het KRC bij de hand hebben. Er is ook redactionele samenwerking. Zowel in Yeti als in Max is er een maandelijks hulprubriek waarbij het KRC altijd een vraag voor zijn rekening neemt. Die samenwerking wordt inhoudelijk uitgediept en structureler gemaakt. Er zijn ook posters voor de scholen en er is de jongerenjaarkrant die telkens uitkomt samen met het jaarverslag. Zeer belangrijk is ook de aanwezigheid op de zogenaamde kinderrechtendorpen. Vroeger was er op een bepaalde plaats gedurende een dag een kinderrechtenfestival. Nu zijn er activiteiten op vijf plaatsen, een in elke provincie. Daarbij werken we samen met een twaalfstal andere ngo's zoals Child Focus, UNICEF, de Kindertelefoon en de kinderrechtswinkel. Aldus komen kinderen op een meer ludieke manier in aanraking met de inhoud van de kinderrechten en met de organisaties die daar rond werken. Belangrijk is dat de kinderrechtendorpen niet alleen fysiek op grote evenementen staan, maar

dat ze ook virtueel blijven voortbestaan, met alle informatie van de deelnemende organisaties. Vorig jaar waren er in totaal meer dan 200.000 bezoekers op een vijftal kinderrechtendorpen. Ook op de website waren er ongeveer 300.000 unieke bezoekers.

Ook het advieswerk en de dossiers van het KRC worden verspreid. Vorig jaar was dat vooral het dossier 'Heen en retour. Kinderrechten op de vlucht' rond asiel en het dossier 'Toegankelijke jeugdhulp' dat in deze commissie werd toegelicht. Ook de website is een belangrijk instrument, zowel om de informatie van het KRC te verspreiden als om informatie binnen te krijgen. Via de website komen er heel wat meldingen. Ook veel andere contacten, bijvoorbeeld bestellingen, gebeuren via de website. Er waren 160.000 unieke bezoekers, gemiddeld 721 per dag, tegen 493 per dag vorig jaar. Dat bewijst dat de website een belangrijk communicatie-instrument is, vooral de site voor jongeren en kinderen wordt heel druk bezocht.

Het onderdeel Communicatie omvat natuurlijk ook alle netwerkingactiviteiten, de contacten met de aanspreekpunten Kinderrechten in de Vlaamse Gemeenschap, een informeel netwerk met partners uit het middenveld voor jeugd- en kinderrechten en contacten met de Nationale Commissie Kinderrechten en met allerlei andere relevante spelers.

1.3. Adviezen en aanbevelingen

De kinderrechtencommissaris somt een aantal bekende voorbeelden op. Bij de adviezen rond opvoedingsondersteuning heeft het KRC erop gewezen dat ook kinderen vragen kunnen hebben over opvoedingsondersteuning. Het advies rond de bijzondere jeugdbijstand werd in deze commissie behandeld. Het KRC is doorgeslagen op de kwestie van de inspectie in de gemeenschapsinstellingen. Een interne audit staat immers nog niet gelijk met een inspectie waarbij de leefsituatie van kinderen in de gemeenschapsinstellingen getoetst wordt aan het Kinderrechtenverdrag. Het KRC blijft vragende partij op dat vlak. Het KRC heeft ook een kort advies gegeven naar aanleiding van een vraag over de privacybescherming van minderjarigen binnen de verzoekschriftenprocedure in het Vlaams Parlement. Dat heeft echter niet geleid tot enige aanpassing. Vorig jaar is er ook een memorandum geweest. Daarin werd gevraagd dat de rechtspositie van de minderjarige versterkt zou worden; dat de kennismaking met bemiddeling verplicht zou worden en dat de opsluiting van kinderen zonder

papieren zou stoppen. Inzake de nieuwe scheidingswetgeving wordt de link gelegd met de bemiddeling en met de welzijnskant van het hele scheidingsgebeuren. Het burgerlijk en het gerechtelijk wetboek spelen daarin een belangrijke rol, maar ook Vlaanderen heeft daarin een behoorlijke beleidsruimte. Het ging ook over de toepassing van de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, de wachtlijsten en het dossier rond begeleid zelfstandig wonen. Vorig jaar heeft het KRC ook aandacht gevraagd voor een nieuw verdrag rond de rechten van mensen met een handicap dat ook in het Vlaamse beleid ten volle zal moeten worden geïmplementeerd. Naar aanleiding van de studie van professor Paulo Pinheiro heeft het KRC ten slotte nog eens aandacht gevraagd voor het fenomeen van geweld op kinderen.

Dit zijn de belangrijkste thema's voor de commissie Welzijn.

2. BESPREKING

Mevrouw *Vera Van der Borgh* stelt vast dat het de laatste keer was dat deze kinderrechtencommissaris haar jaarverslag heeft voorgelegd. Ze bedankt haar voor de plichtsbewuste en geëngageerde wijze waarop ze haar mandaat heeft vervuld.

Ze stelt vast dat het aantal klachten en vragen al bij al niet zo groot is, ondanks de toename ervan. Dat vindt ze geruststellend. Het gaat slechts over 1500 klachten en vragen. Er zijn slechts 765 klachten waarvan een groot deel – 564 in totaal – onontvankelijk is. Van de ontvankelijke klachten hebben er slechts 88 geleid tot een echt onderzoek.

Slechts 36,2 percent van de klachten komt van de minderjarigen zelf. Doorgaans zijn het dus volwassenen die contact opnemen met het KRC. Een groot aandeel van de klachten is onontvankelijk. Ze heeft de indruk dat men beter moet communiceren waarvoor men terecht kan bij het KRC.

Op pagina 31 van het jaarverslag worden de redenen opgesomd waarom een klacht uiteindelijk niet tot een effectief onderzoek of tot bemiddeling heeft geleid. Een van de redenen is dat men bang is dat het klachtenonderzoek nefast zal zijn voor de betrokkene zelf. Dat blijkt ook als het gaat om problemen met de school. Dat vindt ze pijnlijk. Ze vraagt of de kinderrechtencommissaris suggesties heeft om daaraan te verhelpen.

Inzake opvoeding zijn er de klassieke vragen waarmee elke ouder te maken krijgt: het recht op inspraak, de mate waarin ouders hun kinderen willen controleren en de straffen. Er zijn echter ook schrijnende verhalen over geweld in de opvoeding. Ze heeft het moeilijk met de houding van sommige hulpverlenende instanties, waarbij de persoon die op zoek is naar hulp wordt doorgestuurd van het kastje naar de muur, zonder dat de betrokkene echt wordt geholpen.

Ze vindt het pijnlijk dat ouders van kinderen met een handicap nog zoveel moeten zoeken naar allerhande oplossingen. Ze vindt dat de overheid inspanningen moet doen om de ouders daarin te begeleiden. De problemen binnen de gehandicaptenzorg zijn voor een deel te herleiden tot een gebrek aan geschikte opvang.

Ze was getroffen door het feit dat kinderen nog altijd het gevoel hebben dat er met hen weinig rekening wordt gehouden. Als ze toch de stap zetten, hebben ze het gevoel dat er in eerste instantie zal worden geluisterd naar de volwassenen met wie ze problemen hebben.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* zal het vooral hebben over de situatie van kinderen binnen een echtscheidingsproblematiek, bijvoorbeeld de omgangsregeling, de verhuis naar aanleiding van een echtscheiding, het feit dat kinderen op twee plaatsen wonen en het hoorrecht. Deze zaken worden grotendeels boven de hoofden van de kinderen geregeld. Het creëren van de nodige structuren voor degelijke echtscheidingen is een federale bevoegdheid. De gemeenschappen worden echter geconfronteerd met de problemen achteraf. Daarom bepleit ze dat de bevindingen van het KRC zouden worden doorgegeven aan het federale niveau.

Het forum dat door het KRC werd geschapen en waarop kinderen en jongeren hun opmerkingen en klachten kunnen formuleren, mag volgens haar zeker niet verdwijnen. Het zou goed zijn indien er in de beleidsperiode van deze kinderrechtencommissaris nog een aanzet zou kunnen worden gegeven om te verduidelijken met welke problemen kinderen en jongeren bij het KRC terecht kunnen. Het zou de jongeren ook laten voelen dat ze voor vol aanzien worden. Nu stellen ze vast dat het KRC hen om bepaalde redenen geen richting kan aanduiden en dat geeft hen de indruk dat ze niet ernstig worden genomen.

Men kan zich afvragen of pestgedrag het gevolg is van de opvoeding of van karakterstructuren, van een dynamiek in een klas of van een dynamiek met een leerkracht. Wanneer een bepaald probleem optreedt in een school, wordt er gezocht naar een oplossing. Vaak wordt de betrokken leerling voor enkele dagen van school gestuurd. Het begint met de uitsluiting uit de lessen van een bepaalde leerkracht, vervolgens komt er een uitsluiting uit alle lessen gedurende enkele dagen, dan eventueel strafstudie en uiteindelijk besluit men dat er met deze leerling niets meer aan te vangen is en wordt hij van school gestuurd. In een volgende school begint het probleem echter opnieuw, zonder dat men ooit aandacht heeft besteed aan het probleem dat aan de basis lag van het onhebbelijk gedrag.

In dergelijke gevallen hebben de ouders niet altijd de tools in handen om na de beslissing van de klaseraad meer inzicht te krijgen in de situatie van hun kind en om hulp te vinden. Vaak wordt de problematiek alleen maar doorgeschoven. Leerkrachten met een jarenlange ervaring weten beter hoe ze met dwarsliggers moeten omgaan dan beginnende leerkrachten. Sommige oudere leerkrachten zijn dan weer – fysiek of moreel – niet meer bestand tegen een dergelijke groep belhamels. Ook met dergelijke aspecten zou men rekening moeten houden vooraleer men overgaat tot een uitsluiting. Men zou de minderjarigen zelf aan het woord moeten laten, eventueel bijgestaan door de ouders. De ouders zouden daarbij moeten worden geïnformeerd over de beschikbare tools en over de rangorde van de mogelijke straffen. Voor sommige leerkrachten is de klassieke draai rond de oren nog altijd het sanctioneringsinstrument bij uitstek.

Ze maakt het geregeld mee dat ouders niet meewerken wanneer jongeren vrijwillig hulp zoeken. Het valt ook voor dat kinderen al jaren bij een pleeggezin verblijven en daar goed functioneren. Als de biologische moeder dan om de een of andere reden beslist om haar kind te gaan opeisen bij de pleegouders, bijvoorbeeld na een ontslag uit een psychiatrische inrichting, leidt dat tot grote problemen bij het kind in kwestie dat vaak al sinds zijn prille jeugd bij dat gezin was ondergebracht. Het is heel moeilijk om dat uit te leggen aan een kind.

Soms is men ook bang om een klacht in te dienen. Dat illustreert ze met een voorbeeld. In dergelijke gevallen moeten de klagers zich vaak tot verschillende instanties wenden, zonder dat er iets aan het probleem wordt gedaan.

Mevrouw Hoebeke benadrukt nog dat het verslag van het KRC een volwaardig instrument kan zijn voor de beleidsgevers.

De heer *Bart Caron* bedankt de kinderrechtencommissaris voor haar jarenlange inzet en gedrevenheid. Hij hoopt dat de werking op dezelfde positieve manier kan worden voortgezet. Het KRC moet het politieke geweten van de beleidsmakers constant bevragen. De parlementsleden moeten zich voortdurend afvragen hoe de maatschappelijke vraagstukken waarmee het KRC wordt geconfronteerd, moeten worden omgezet in politiek werk. Het jaarverslag van het KRC confronteert de parlementsleden telkens met een gevoel van onmacht. Het wijst op de grenzen van de maakbaarheid van de samenleving, zeker vanuit de politiek. Men wil dan wel dat elke jongere goed begeleid wordt, bijvoorbeeld door een consultant, maar zelfs met de beste decreten krijgt men dat niet voor mekaar. Het gaat immers om mensen.

Hij gebruikt de gegevens uit het jaarverslag van het KRC als hij een vraag stelt of een interpellatie doet. Het KRC koppelt het theoretische beleid heel goed aan de realiteit. Daarom vindt hij het werk van het KRC schitterend.

Mevrouw *Marijke Dillen* stelt vast dat de stijging van het aantal klachten relatief beperkt is. Als er ook rekening wordt gehouden met de onontvankelijke klachten, dan kan men stellen dat het aantal nagenoeg constant blijft. Ze sluit zich aan bij de suggestie van mevrouw Van der Borght dat het goed zou zijn als men zou verduidelijken, bijvoorbeeld op de website, voor welke gevallen men bij het KRC terecht kan.

Ze vraagt zich af hoe het KRC te werk gaat bij het onderzoek van de klachten. Ze verwijst naar het voorbeeld van de moeder die de kamer van haar zoon of dochter opruimt, op zoek naar bezwarend materiaal. Ze vraagt zich af of ouders niet het recht hebben om de kamer van hun kind te onderzoeken als ze vermoeden dat er een probleem is, bijvoorbeeld als ze vermoeden dat hun kind drugs gebruikt. In dat geval is het niet de bedoeling om het kind te bestraffen, maar om te zorgen voor hulpverlening. Zij vindt dat de ouders in een dergelijk geval het volste recht hebben om de kamer te doorzoeken. Daarom vraagt ze aan de kinderrechtencommissaris of ze bij een klacht over het schenden van de privacy ook checkt waarom de ouders de kamer doorzoeken. Dergelijke klachten worden bij de ontvankelijke en gegronde

klachten gerekend, maar misschien is dat niet helemaal niet het geval.

Dezelfde opmerking geldt voor het voorbeeld van mevrouw Hoebeke over kinderen die door de hulpverlening van het kastje naar de muur worden gestuurd. Ze vraagt zich af of het KRC dat ook checkt bij de hulpverleningsdiensten die worden aangeklaagd.

Bij de klachten rond hangjongeren vraagt ze zich af of het KRC de betrokken jongeren er durft op wijzen dat zij misschien wel overlast betekenen voor de buurt. Als het gemeentebestuur vaststelt dat burens komen klagen over jongeren die constant in hun buurt komen skaten, is het volgens haar wel de plicht van het gemeentebestuur om te zorgen voor skateaccommodatie.

Ze heeft begrepen dat de kinderrechtencommissaris de wettelijke beperkingen inzake seksualiteit aanklaagt. Er werd een voorbeeld aangehaald van een halfbroer en -zus. Ze benadrukt dat er redenen zijn voor een dergelijke beperking (*Opmerkingen van mevrouw Vandekerckhove*). Ze vindt dat de kinderrechtencommissaris dat iets te ongenueanceerd aanbrengt.

Ze is het eens met de opmerkingen van de kinderrechtencommissaris inzake het echtscheidingsdossier. Ze meent zich te herinneren dat ze hierover in de vorige legislatuur een vraag om uitleg heeft gesteld. Haar federale collega's hebben dat zeker gedaan. CD&V heeft dat ook gedaan. Hierbij hebben ze zich laten leiden door het – volgens haar – juiste advies van het KRC over de nieuwe procedure. Ze stelt vast dat mevrouw Hoebeke zich vandaag aansluit bij die kritiek. Destijds hebben haar partijgenoten in het federale parlement dat advies echter naast zich neergelegd.

Ze betreurt dat de echtscheidingsproblematiek nog altijd een federale bevoegdheid is. De rechtbanken willen volgens haar wel werk maken van meer inspraak voor de kinderen. Het aantal echtscheidingen blijft echter stijgen. Het is onmogelijk om grondig in te gaan op ieder dossier. De werkdruk is hoog, zowel bij de rechtbank van eerste aanleg als bij de jeugdrechtbank. Dat heeft te maken met een tekort aan magistraten en aan middelen. Daardoor moet men prioriteiten leggen. In Antwerpen legt men de prioriteit bij kinderen die dreigen te ontsporen. Terwijl men daarmee bezig is, kan men echter geen werk maken van de inspraak van kinderen in echtschei-

dingsdossiers. Ze is het eens met de bedenking van de kinderrechtencommissaris dat er in veel gevallen geen rekening wordt gehouden met de kinderen. Het is echter moeilijk om in alle gevallen rekening te houden met de kinderen.

Ze stelt vast dat Frankrijk jaren geleden de voorvechter was van het co-ouderschap. Vandaag komt men er echter tot de vaststelling dat dit – om tal van redenen – in veel gevallen niet werkbaar is. Daar is men op wetgevend vlak aan het terugkeren naar het klassieke model.

Mevrouw Hoebeke heeft een aantal klachten geschetst over het onderwijs. In de meeste scholen doet men echter heel wat moeite vóór men uiteindelijk de ultieme stap zet om het kind van school te sturen. De beslissing om dat kind van school te sturen is volledig terecht als het belang van dat kind in tegenstelling is met het belang van de andere kinderen.

Mevrouw *Helga Stevens* feliciteert de kinderrechtencommissaris met haar laatste jaarverslag. Ze is blij dat er in dit verslag heel wat aandacht wordt geschonken aan de rechten van kinderen met een handicap. Op dat vlak is er de laatste jaren heel wat veranderd. Ook de problemen van kinderen met autismespectrumstoornissen – onder meer de moeilijkheid om voor hen een gepaste school te vinden – komen beter in de aandacht.

Ze is ook blij dat het KRC probeert een link te leggen tussen het VN-verdrag voor gelijke rechten van personen met een handicap en kinderen met een handicap. Binnen het European Network for Ombudsmen with Children (ENOC) probeerde de kinderrechtencommissaris een voortrekkersrol te spelen om deze VN-conventie onder de aandacht te brengen van alle kinderrechtencommissarissen in en buiten Europa. Deze inspanningen zijn heel belangrijk geweest om de VN-conventie onder de aandacht te brengen van overheden, parlementsleden en het brede publiek. Het parlement heeft bij de minister van Buitenlandse Betrekkingen bijvoorbeeld al gevraagd naar de ratificatie van deze conventie. Ook in de Senaat werd hierover al een vraag gesteld. We leven echter in een gecompliceerd land. België zal nu snel ratificeren. De minimumdrempel van het aantal landen dat diende te ratificeren is bereikt en de VN-conventie is dus van kracht. Het KRC dient op de ingeslagen weg verder te gaan. Vaak denkt men dat deze conventie alleen van belang is voor volwassenen met een handicap. Ze

is echter ook belangrijk voor kinderen met een handicap.

In het verslag wordt verwezen naar het project ‘What do you think?’ van UNICEF. Dat is vorig jaar uitgebreid aan bod gekomen in de pers. Dat ook kinderen met een handicap aldus aan bod kunnen komen in de media is volgens haar heel belangrijk voor de beeldvorming bij de andere kinderen, zonder handicap.

Het KRC heeft een advies uitgebracht over het voorstel van minister Vandenbroucke over het leezorgkader. Ze is blij dat de kinderrechtencommissaris positief staat tegenover het concept van de leezorg. Zelf steunt ze het beginsel, maar ze betreurt dat er daarvoor nog altijd geen middelen beschikbaar zijn. Ze stelt dat de parlementsleden dat moeten blijven opvolgen. Wanneer de leezorg effectief wordt geïmplementeerd, zullen kinderen met een handicap verspreid worden over verschillende scholen, in het inclusief onderwijs. Ze is blij met de opmerking van de kinderrechtencommissaris dat de expertise van de personeel in het buitengewoon onderwijs niet als voorbijgestreefd mag worden beschouwd. Ze vindt het belangrijk dat de beide systemen, zowel het buitengewoon onderwijs als de integratie in het gewone onderwijs, kunnen blijven bestaan. Het buitengewoon onderwijs heeft al een lange geschiedenis. Nu is er een nieuwe tijd aangebroken. Het idee om meer te focussen op inclusie is heel belangrijk. Dat is echter geen makkelijk verhaal. De rechten van de ouders zijn belangrijk, maar het recht van het kind moet primeren. De vraag is hoe men tussen beide een evenwicht kan vinden. Die tijd komt nog wel.

De opvang van kinderen met een mentale handicap blijft een probleem. Zij kunnen nog altijd niet de gepaste opvang vinden. Zij vraagt hoe dat volgens de kinderrechtencommissaris moet worden aangepakt. Ze wil weten of er hierover al contact geweest is met de instellingen? Wat is een mogelijke concrete aanpak? Het gaat hierbij ook om kinderen met een autismespectrumstoornis.

Het verbaast haar dat het verslag niets zegt over het tekort aan ondersteuning voor dove leerlingen in het gewone geïntegreerde onderwijs. Deze situatie is echt schrijnend. Door dit probleem worden de toekomstkansen van deze kinderen ontzettend beperkt. Werd de kinderrechtencommissaris daarover nog nooit aangesproken? Mevrouw Stevens wordt hierover namelijk vaak aangesproken door kinderen en ouders. Ofwel is het KRC bij deze mensen niet

bekend, ofwel is de drempel voor hen te hoog. Misschien moet men aan deze kinderen laten weten dat er een kinderrechtencommissariaat bestaat. Zelf zal ze hen ook wijzen op het bestaan van het KRC. Ze hoopt dat er volgend jaar ook hieraan aandacht zal worden besteed.

De heer *Tom Dehaene* dankt de kinderrechtencommissaris voor het jaarverslag en voor de toelichting ervan.

Hij meent dat de aangehaalde cijfers relatief zijn. In veel situaties zijn er geen problemen. Dat geldt ook voor juridische procedures. Toch is er op een aantal beleidsdomeinen nog werk aan de winkel.

Hij is blij dat er de volgende jaren beterschap te verwachten is op het vlak van de opvoedingsondersteuning. Op dit ogenblik is het decreet Opvoedingsondersteuning nog niet op kruissnelheid. Daarom kunnen ook de effecten ervan nog niet worden ingeschat.

Hij wil weten of de kinderrechtencommissaris meent dat er over sommige thema's meer studiewerk zou moeten worden verricht. In het jaarverslag van vorig jaar staat dat het KRC te weinig middelen heeft om zelf studies te betalen. Werkt het KRC daarvoor dan samen met universiteiten? Heeft het KRC suggesties voor studies die de universiteiten zouden kunnen doen?

Ook dit jaar werden er adviezen geformuleerd over federale bevoegdheden. Krijgt het KRC soms adviesvragen van federale parlementsleden? Zou er op federaal niveau een kinderrechtencommissariaat kunnen worden gecreëerd?

In het jaarverslag stond dat er in juni vrij veel klachten en meldingen waren omdat er dan een affichecampagne was geweest. Is het effect van de andere promotiecampagnes ook bekend? In elk geval zou het goed zijn om meer duidelijkheid te krijgen over de manier waarop jongeren bij het KRC terechtkomen. Daaruit kan men immers lessen trekken voor de toekomst.

Vorig jaar wilde de kinderrechtencommissaris zich niet uitspreken over de wenselijkheid van een defederalisering van bepaalde bevoegdheden. Vermits dit het laatste jaar is van het mandaat van de kinderrechtencommissaris, zou hij die vraag nogmaals willen stellen.

Hij heeft nog een aantal specifieke vragen over de signalen van het KRC aan de parlementsleden. Hij is het eens met de opmerking dat er voldoende aandacht moet zijn voor de nodige expertise bij de kinderopvang. Tegelijk pleit hij voor enige flexibiliteit. In het verslag is er sprake van diplomavereisten. Er zijn echter veel onthaalmoeders, en zij verrichten goed werk. Er zijn zeer weinig klachten, ook al omdat er voldoende controle is vanuit Kind en Gezin. Als men van al deze mensen verwacht dat ze een diploma behalen, creëert men een gigantisch probleem.

Het KRC vraagt aandacht voor de media-opvoeding. Hij vraagt zich af of het KRC bedoelt dat daaraan onvoldoende aandacht wordt besteed. Hij dacht namelijk dat men in de scholen al probeert om kinderen weerbaar te maken tegen de verschillende technieken die worden gehanteerd in de media.

Steeds meer gemeenten bepalen in hun politiereglement dat spelende kinderen niet kunnen worden beschouwd als overlast. Hij wil weten of het KRC een initiatief heeft genomen, bijvoorbeeld via de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), om dat te communiceren naar de andere gemeenten.

Het negende signaal van het KRC gaat over armoede en over het recht op een passende levensstandaard. Er zijn al heel wat initiatieven genomen, vooral door de lokale besturen, om kinderen de kans te geven om mee te gaan op schoolreis of om deel te nemen aan een vakantiecamp. Hij wil weten of de kinderrechtencommissaris daar een zicht op heeft. Er zijn verschillen van de ene gemeente tot de andere, maar in alle lokale besturen is een gelijkaardige evolutie aan de gang. Hij wil ook weten of het KRC signalen krijgt dat de middelen niet bij de juiste mensen zouden terechtkomen.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt op de diverse vragen en opmerkingen.

Op de opmerkingen over de cijfers antwoordt ze dat het KRC zelf altijd transparantie nastreeft. Daarom wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de klachten, de vragen en de schoolopdrachten die verder niet meer meetellen in het ombudswerk. Er wordt ook verduidelijkt welke klachten ontvankelijk zijn en onderzocht worden en welke niet. In die zin kunnen de cijfers elk jaar opnieuw worden gerelativeerd. Toch varieert het aantal minderjarigen dat zelf een melding doet. Dit jaar zijn er inderdaad minder. Op zich vindt ze het echter goed dat zowel volwassenen

als minderjarigen bepaalde zaken onder de aandacht brengen.

Doorheen de jaren werden er enkele wijzigingen doorgevoerd binnen de ombudswerking. Vroeger werden alle meldingen klachten genoemd omdat het toch over een klachtenlijn ging. Mettertijd is men gaan spreken van meldingen, met daaronder klachten, informatievragen en adviesvragen. In het algemeen kan nu een groter aandeel van de meldingen als klacht worden beschouwd. Zoals reeds gezegd werden er vroeger meer vrijblijvende adviesvragen of informatievragen gesteld. Het kinderombudswerk is niet goed te vergelijken met het klassieke ombudswerk voor volwassenen. Het melden van reële problemen kan immers niet altijd worden beschouwd als een gegronde klacht in ombudstermen, soms omdat men geen overheid heeft waarvan men de werking kan onderzoeken. Het feit dat een klacht uiteindelijk wordt bestempeld als ongegrond of niet beoordeelbaar betekent nog niet dat het probleem dat eraan ten grondslag ligt, onbestaand of opgelost is. Dat is typisch voor de meldingen die door het KRC worden behandeld. Ze is het er dus mee eens dat de cijfers moeten worden genuanceerd. Tegelijkertijd is elke klacht er een te veel, omdat ze er honderd andere verbergt. Het feit dat een klacht geen duizend keer voorkomt is dus nog geen reden om ze niet ernstig te nemen.

Ze is het ermee eens dat de opdrachten van het KRC beter bekend moeten worden gemaakt. De eerste folder van het KRC was heel algemeen. Dat resulteerde in een aantal meldingen die eigenlijk helemaal niet voor het KRC bestemd waren. Daarom bevatten de recente deurhangers voorbeelden van eerdere meldingen waar het KRC wel iets heeft kunnen mee doen. Dat geldt ook voor de samenwerking met Max en Yeti. Het KRC probeert daar constant aan te werken.

Dat vergt heel wat energie. Het KRC heeft immers veel verschillende doelgroepen. Aan kinderen moet men dat op een andere manier uitleggen dan aan jongvolwassenen. Ook voor de professionals is dat niet altijd eenvoudig. Daarom is er momenteel een bevraging. De opmerking over de bekendmaking van de opdrachten van het KRC is belangrijk om de instroom inhoudelijk te kunnen beheersen. Ze vreest wel dat kinderen en jongeren zich altijd wel zullen wenden naar de eerste voor de hand liggende instantie. Het KRC is samen met de Kindertelefoon een zeer toegankelijke instantie. Ook al zit het KRC

in chique kantoren, in een buurt waar weinig kinderen rondlopen, toch vinden de kinderen het KRC snel, via de website en via andere kanalen. Het KRC probeert de kinderen dan snel terug op weg te zetten naar de hulpverlening die soms bij hen om de hoek zit. Uit het onderzoek is namelijk gebleken dat de weg naar de hulpverlening heel wat drempels bevat, waar men zich niet altijd van bewust is.

Wanneer kinderen klachten hebben over mensen die heel dicht bij hen staan, durven ze, uit schrik voor represailles, soms niet veel meer doen dan erover praten met de medewerkers van het KRC. Dat is een tweede verschil met het klassieke ombudswerk. Een kind klaagt soms over zijn ouders of over een leerkracht, maar het moet wel verder leven met de personen waarover het zijn beklag maakt. Daarom is het delicaat om dergelijke situaties te onderzoeken dan wanneer het over een officiële instantie gaat. Het is de grote uitdaging om daarvoor oplossingen te vinden. Misschien moet men wel pleiten voor kinderrecht-educatie en kinderrechtentips voor volwassenen? Daarbij denkt ze opnieuw aan de initiatieven voor opvoedingsondersteuning die dat op een zeer laagdrempelige manier kunnen doen. Ook tijdschriften – bijvoorbeeld het tijdschrift Botsing van de Gezinsbond – spelen daarin een belangrijke rol. Er zullen dus verschillende sporen moeten worden gevolgd.

Sommige meldingen hebben een voorbeeldfunctie. Daarbij denkt ze aan de meldingen over geweld tegenover minderjarigen. Als er een melding is bij het KRC, dan betekent dat in de praktijk dat meerdere minderjarigen met hetzelfde probleem te kampen hebben. Soms vallen jongeren toch tussen de mazen van het net, ondanks het grote aanbod aan jeugdhulp in Vlaanderen. Het is moeilijk om te achterhalen waar in een dergelijk geval precies de fout lag. Het concept integrale jeugdzorg biedt echter, minstens virtueel, de mogelijkheid om daaraan te verhelpen. Het is belangrijk om, binnen de verschillende sectoren, de neuzen in dezelfde richting te krijgen. Het is ook belangrijk om alle nodige onderdelen van het concept integrale jeugdzorg, onder meer de toegangspoort en de maatschappelijke noodzaak, tijdig vorm en inhoud te geven. Het is niet de bedoeling een nieuw concept van jeugdhulp uit te werken om dan voor de implementatie ervan alleen te beschikken over de oude instrumenten.

De zoektocht naar een aangepaste opvang voor kinderen met een handicap is voldoende duidelijk geproblematiseerd. Er zijn echter geen pasklare

oplossingen. Het is een kwestie van keuzes waarvoor men de overheidsmiddelen wenst in te zetten. Het KRC is niet bevoegd om zich daarover uit te spreken.

Het KRC is vooral bevoegd om te wijzen op problemen. Ze denkt dat er onlangs in deze commissie nog een vraag is gesteld over een onderwerp dat het KRC momenteel aan het onderzoeken is, namelijk over kinderen met een handicap die in het weekend verblijven in internaten die behoren tot het bevoegdheidsdomein Onderwijs. Kinderen met een handicap die in een voorziening verblijven, ressorteren onder de integrale jeugdhulp en dus ook onder het decreet rechtspositie binnen de integrale jeugdhulp. Tijdens de weekendopvang in internaten vallen ze daar blijkbaar buiten. Doordat het om onderwijs gaat en niet om de gehandicaptensector, zouden heel wat garanties blijkbaar wegvallen voor die kinderen. Ook de omkadering van het personeel kan daar niet worden gegarandeerd. Dat probleem, dat gemeld werd door de professionals zelf, wordt nu onderzocht door het KRC.

Het KRC heeft aan de federale wetgever een of twee adviezen verstrekt op eigen initiatief. De andere adviezen werden doorgaans gegeven in het kader van een hoorzitting of van een vraag van het federale parlement. Enige tijd geleden heeft de kinderrechtcommissaris hierover een nota bezorgd aan het Bureau. Het KRC wordt wel vaker gevraagd op het federale niveau. Na de uitzending van de documentaire over de Bulgaarse weeshuizen bijvoorbeeld werd het KRC bijna onmiddellijk uitgenodigd door een senaatscommissie om daarover reflecties te geven. Het KRC gaat dus naar het federale parlement als het daartoe uitgenodigd wordt.

Ze is van oordeel dat het KRC zijn werk niet zou gedaan hebben als het geen adviezen had gegeven rond het thema echtscheiding. Ze betreurt dat men deze adviezen in een aantal gevallen niet heeft opgevolgd. Ze denkt daarbij aan het advies rond een verplichte kennismaking met bemiddeling en rond het verblijfsco-ouderschap.

Het co-ouderschap hoeft op zich geen probleem te zijn. Het co-ouderschap als such bestaat al sedert 1995. Het is rond het verblijfsco-ouderschap dat er in de praktijk misschien problemen zijn.

Mevrouw *Marijke Dillen* verwijst naar het advies van het KRC over de nieuwe procedure waarbij de

echtscheiding onmiddellijk wordt uitgesproken, maar de beslissingen over de kinderen op de lange baan worden geschoven. Daardoor is de situatie voor de kinderen veel nadeliger dan in het geval van een echtscheiding die zes maanden duurt, maar waarbij de zaak na zes maanden definitief geregeld is.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* beaamt dat geen enkel element van het advies van het KRC werd gevolgd. Tijdens de hoorzittingen was het KRC lang niet de enige die dat standpunt heeft ingenomen, maar uiteindelijk heeft men aan dat advies toch geen opvolging gegeven.

Ze is ervan overtuigd dat de drie ombudsmedewerkers van het KRC de mensen die het KRC contacteren – minderjarigen en volwassenen – altijd ernstig nemen, al kunnen ze het probleem niet altijd oplossen. Dat blijkt ook uit de reactie van de betrokkenen. Soms blijkt dat de wetten en decreten ter zake goed zijn, maar dat de toepassing ervan te wensen overlaat. Daaruit blijkt opnieuw het belang van kinderrechteducatie aan professionals. Op dit ogenblik worden er bijvoorbeeld heel wat vormingsinspanningen geleverd rond het decreet Rechtspositie, zowel sectoraal als intersectoraal. Dat is absoluut noodzakelijk. Het mag ook niet bij een eenmalige inspanning blijven, want er is een voortdurende instroom van nieuwe hulpverleners. Het zou goed zijn als dit ook werd opgenomen binnen de opleiding van leerkrachten en juristen.

In de commissie voor Onderwijs heeft ze het enkele weken geleden al over die problematieken gehad. Pesten is natuurlijk een heel complex probleem. Uit de literatuur en uit de ervaring is gebleken dat men geen stap verder komt met een aanpak die alleen gericht is op dader en slachtoffer. De laatste jaren maakt vooral de zogenaamde ‘no blame’-aanpak furore. Daarbij wordt er met de hele school rond dit thema gewerkt en wordt ook heel duidelijk gesteld dat de school zijn nek uitsteekt om dat probleem aan te pakken. De hele groep – leerkrachten, ouders, leerlingen – is bij het pesten betrokken. Blijkbaar spelen verschillende factoren op elkaar in. Blijkbaar helpt het niet als alleen de dader van school wordt gestuurd of als het slachtoffer van school verandert. De hele stilzwijgende groep die alles ziet gebeuren en die niets doet, draagt bij tot het voortbestaan en het verergeren van het pestprobleem. Voor dergelijke praktijken beginnen onderwijzers meer en meer oog te krijgen. Op dit vlak is het belangrijk om ‘good practices’ met elkaar te blijven delen.

Inzake hulpverlening kan de decreetgever moeilijk nog iets bijdragen aan het oplossen van de problemen. De regelgeving inzake kindermishandeling is aangepast. Wanneer er sprake is van geweld, kan er een procedure bij hoogdringendheid worden gevolgd, waarbij de 45 dagenregeling kan worden opgeschort. Het is vooral bij de toepassing van de wetgeving dat er misschien nog middelen, mensen of verbindingsstukken ontbreken.

Bij klachten van jongeren over hun thuissituatie probeert men telkens te verduidelijken waarvoor men bij het KRC terecht kan en waarvoor niet.

Ze benadrukt dat elke minderjarige bij het KRC zijn verhaal mag doen, maar dat daarom nog niet elke minderjarige gelijk krijgt. De medewerkers van het KRC gaan na in hoeverre het verhaal klopt. Als het gaat over een school of over een erkende instantie, zal men altijd een systeem van woord en wederwoord hanteren, zoals dat gangbaar is bij ombudswerk. Bij ouders kan men dat echter niet steeds doen. Niet alleen heeft het KRC daarvoor niet het nodige personeel, het zou ook onaangenaam zijn voor de ouders. In discussies over onderwerpen als privacy, seksualiteit, omgang met vrienden of uitgaan zegt het KRC aan alle jongeren die een melding doen dat ze het recht hebben om die zaken in vraag te stellen, maar dat ze daarom nog geen gelijk of geen beslissingsrecht hebben. Het is dus absoluut niet juist dat het KRC bij vragen over opvoeding per definitie de kant van de minderjarige kiest. In de jongerenkrant of de website van het KRC staat ook dat ouders een controlerecht en soms zelfs een controleplicht hebben. Het KRC gaat er dus niet per definitie van uit dat ouders de kamer van hun kinderen niet mogen controleren. Zeker in de relatie tussen ouders en kinderen gaat het er altijd om een evenwicht te zoeken tussen de rechten van de kinderen en de rechten van de ouders. Ze suggereert dat men daarvoor eens zou gaan kijken naar de website. Het kinderrechtenverdrag is, zeker in de gezinscontext, een pleidooi voor dialoog.

Als er een klacht zou binnenkomen – dat is tot nog toe niet gebeurd – over hangjongeren, dan zouden de medewerkers van het KRC de betrokkenen erop wijzen dat ze misschien voor overlast zorgen. De weinige klachten gingen echter over instanties voor kinderopvang. Er was ook het bekende incident in Lauwe. Dat was trouwens geen klachtendossier in het kader van de ombudswerking, maar veeleer een adviesdossier.

Het KRC is op de hoogte van de overbevraging van rechtbanken. Ze begrijpt dat er prioriteiten worden

gesteld en zelfs dat de maatschappelijke druk groot is om voorrang te geven aan de preventie van jeugd-delinquentie, ook gezien de niet altijd genuanceerde berichtgeving daarover. In dat geval is er echter sprake van een premie voor het delict, een begrip dat professor Eugene Verhellen altijd gebruikte. De jongeren die de grootste problemen veroorzaken voor de samenleving, krijgen de meeste aandacht. Intussen vergeet men dat er veel kleine vragen blijven liggen die stilaan kunnen escaleren.

Mevrouw *Marijke Dillen* verduidelijkt dat de jeugdrechtbank in Antwerpen zich precies bezighoudt met jongeren die beginnen met storend gedrag, niet over de jonge criminelen die de eerste pagina van de krant halen. De magistraten nodigen deze jongeren uit en proberen hen te overtuigen. Op veel van die veertien- of vijftienjarigen maakt een terechtwijzing door een magistraat nog indruk, al is dat geen garantie dat ze daardoor definitief uit de misdaad zullen blijven. Ze vindt het in elk geval positief dat men daaraan veel aandacht besteedt. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* is het daarmee eens. Ze benadrukt evenwel dat ook de frustraties van kinderen die zich onvoldoende gehoord voelen in familierechtelijke dossiers kunnen leiden tot – geïnterioriseerd of geëxterioriseerd – probleemgedrag. Ook deze jongeren verdienen aandacht en desnoods een tussenkomst van de rechtbank.

Ze denkt dat veel problemen rond co-ouderschap en verblijfsco-ouderschap te maken hebben met perceptie. Veel mensen denken dat het week-weeksysteem nu verplicht is. Dat is echter helemaal niet het geval. Het verblijfsco-ouderschap wordt nu echter een element in de discussie. Als een ouder dat niet ziet zitten, krijgt hij de zwarte piet toegeschoven. Door de nieuwe wetgeving is het evenwicht in de dialoog dus zoek. Nochtans was het co-ouderschap al sinds 1995 de norm, maar met allerlei modaliteiten waarbij ex-partners, bij voorkeur bijgestaan door een goede bemiddelaar, op zoek konden gaan naar de beste oplossing. Voor veel gezinnen is dat een gemiste kans.

Het is logisch dat men binnen het ENOC onmiddellijk heeft willen nagaan welke gevolgen het nieuwe VN-verdrag rond personen met een handicap heeft voor kinderen. Bepaalde artikelen van het verdrag besteden immers expliciet aandacht aan minderjarigen. Ook het kinderrechtenverdrag zelf had daartoe trouwens al een aanzet gegeven. Het KRC werkt samen met het UNICEF-project 'What do you think' rond een methodiek voor een authentieke participatie van kinderen en jongeren en rond bepaalde dossiers.

Ze onderschrijft de opmerking dat de nodige middelen nog ontbreken om de plannen rond leerzorg waar te maken. De vraag hoeveel middelen daaraan moeten worden besteed is echter een beleidsdiscussie. Daaraan zal vooral veel tijd moeten worden besteed. Ze denkt dat de tussenschotten tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs moeten worden weggehaald om de segregatie te verminderen.

Het KRC dient vooral om het opvangtekort voor sommige kinderen met een handicap aan te kaarten zonder dat het er hoeft bij te vertellen hoe dat tekort moet worden aangepakt. Het aanreiken van oplossingen is immers een opdracht voor de politiek.

De voorbije jaren zijn er inderdaad weinig of geen klachten binnengekomen van dove kinderen. Het KRC is zich ervan bewust dat het vooral jongeren uit de middenklasse bereikt. Kansarme en allochtone jongeren en jongeren met een handicap worden minder goed bereikt. Ze benadrukt dat de communicatie niet alleen aandacht besteedt aan de onderwerpen waarvoor men bij het KRC terecht kan, maar ook aan het bereiken van verschillende doelgroepen. Het probleem is dat men daarvoor altijd deelproducten moet aanmaken, wat altijd heel wat middelen vergt.

Het KRC heeft de eigen onderzoeksopdracht tijdens het tweede mandaat van de kinderrechtencommissaris een beetje geheroriënteerd. Het KRC heeft ooit grote studieopdrachten uitgevoerd. Daarop heeft het terecht van sommigen de opmerking gekregen dat het KRC geen studie-instituut hoeft te worden. Daarvoor zijn er immers universiteiten en hogescholen. Op dit ogenblik gebeurt het onderzoekswerk voor een belangrijk deel via uitbestedingen naar onderzoeksinstituten. Het onderzoek over de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening werd bijvoorbeeld gedeeltelijk uitbesteed. Soms doet het KRC zelf op een kleinschaliger manier aan onderzoek, ter ondersteuning van de adviezen die het opmaakt. In het dossier rond de rechtspositie van minderjarigen in de jeugdzorg doet het KRC kleine deelonderzoeken. In het dossier 'Heen en retour' zijn er kleine onderzoeken gebeurd met kinderen die in de gesloten centra zitten. Het onderzoekswerk van het KRC heeft nu een veeleer ondersteunende rol in functie van de adviezen. Het KRC zelf doet op dit ogenblik minder diepgaand studiewerk. Het volgt wel het relevante onderzoek aan de universiteiten op, bijvoorbeeld het Jongeren Onderzoeksplatform (JOP). Dat is een platform van drie universiteiten waar allerlei onderzoek rond kinderen en jongeren gebundeld wordt. In het

kader van het onderzoek 'Kinderen en scheiding' heeft het KRC met de Universiteit Gent wel een klein belevingsonderzoek gedaan. Daarbij wordt uiteraard de wettelijke gang van zaken gevolgd.

Het Vlaamse KRC levert inderdaad adviezen af die verband houden met het federale bevoegdheidsniveau, maar dat gebeurt altijd op verzoek. Het KRC is van in den beginne voorstander geweest van de oprichting van een federaal kinderrechtencommissariaat. Ook het VN-Comité voor de Rechten van het Kind in Genève heeft dat aan België al aangeraden, gezien de belangrijke bevoegdheden ter zake op het federale niveau. De vraag is dan wel in welke verhouding de federale kinderrechtencommissaris zou moeten staan tot de kinderrechtencommissarissen op het niveau van de gemeenschappen. Het mag in geen geval de bedoeling zijn dat de kinderen zelf gaan uitklaren tot welk kinderrechtencommissariaat ze zich moeten wenden. Mocht er ooit een federaal kinderrechtencommissariaat worden opgericht dan zal dat vooral focussen op de adviestaak op federaal niveau. Over de taakverdeling inzake de klachten en de campagnes zouden er echter duidelijke afspraken moeten worden gemaakt tussen de drie niveaus.

De effecten van de promotiecampagnes zijn niet gemeten. Een goede effectmeting is immers ontzettend duur. Men kan wel vaststellen dat het verspreiden van materiaal of de aanwezigheid op de kinderrechtendorpen altijd leidt tot een toename van het aantal meldingen.

De heer *Tom Dehaene* vraagt of er conclusies kunnen worden getrokken uit het verschillende aantal meldingen in de verschillende provincies. In Vlaams-Brabant en Limburg zijn er vrij weinig meldingen. Hij vraagt zich af of bepaalde campagnes daar niet werden gevoerd. De *kinderrechtencommissaris* antwoordt dat dit in principe niet het geval is. In de berekening wordt het aantal klachten gerelateerd aan het aantal minderjarigen binnen een bepaalde regio. Ze veronderstelt dat de cijfers vertekend zijn. Nu komen de meeste meldingen immers binnen via het internet en daarbij worden nog zelden postadressen vermeld. Daardoor zijn er heel wat meldingen waarvan men niet weet uit welke provincie ze afkomstig zijn.

Ze zal ook dit jaar niet antwoorden op de vraag welke bevoegdheden er zouden moeten worden gedefederaliseerd, ook al is haar mandaat hier bijna ten einde. Ze is immers niet geacht om politieke afspraken te doen.

Inzake de expertise in de kinderopvang verwijst ze naar het doctoraat van de heer Jan Peeters, dat binnenkort wordt voorgesteld. In internationaal perspectief wordt onderzocht welke vormings- en professionaliteitseisen er worden gesteld aan de mensen die actief zijn in de kinderopvang. In alle landen gaan de eisen inzake professionalisering omhoog. In Vlaanderen blijft dat status quo of gaat het zelfs omlaag. Zij vraagt zich af waarom de zorg voor een kind van 2,5 jaar niet wordt toevertrouwd aan iemand die wel leuk kan omgaan met kinderen en de zorg voor een jonger kind wel. Tweehonderd jaar geleden hadden ook de mensen in het onderwijs niet allemaal een professionele opleiding en was het onderwijs ook niet toegankelijk voor iedereen. Toch is ze blij dat er zich daar een professionalisering heeft doorgezet. De kinderopvang is natuurlijk een veel nieuwere sector, met andere noodzakelijkheden. Toch blijft ze bij het advies dat het KRC zeven of acht jaar geleden al heeft geformuleerd, namelijk dat de kinderopvang op termijn een basisvoorziening zou moeten worden. Daarbij zou men ook dezelfde eisen moeten kunnen stellen, al was het maar omdat de gebruikers – baby's en zeer jonge kinderen – nooit zelf zullen kunnen vertellen wat er fout loopt.

De heer *Luc Martens*, voorzitter, merkt op dat de essentiële vraag is wat men bedoelt met professionalisering. De *kinderrechtencommissaris* verwijst in haar antwoord naar het feit dat negentig percent van de klachten bij de klachtenlijn van Kind en Gezin verband houdt met de private opvang, tegen slechts tien percent met de gesubsidieerde opvang. Dat ligt aan de sociale controle door collega's, maar ook aan de opleiding. Ze meent dat het in de toekomst niet meer kan volstaan dat men graag voor kinderen zorgt. De heer *Luc Martens*, voorzitter, stelt dat er verschillende trajecten zijn waarlangs mensen deze bekwaamheid kunnen ontdekken en bewijzen. Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* stemt in met deze opmerking. Zij pleit voor professionalisering, niet voor diplomering. De kinderopvang moet een volwaardige basisvoorziening worden voor de kinderen in kwestie.

Ze denkt dat de mediaopvoeding niet in alle scholen even actief wordt opgenomen.

Ze is blij omdat de lokale overheden steeds vaker maatregelen nemen voor spelende kinderen. Nu wil ze, in samenwerking met haar Waalse collega, naar alle lokale overheden in Vlaanderen een briefschrijfsactie voeren rond de mosquito.

Het KRC stelt vast dat er steeds meer inspanningen worden geleverd inzake armoedebestrijding. Dat maakt het des te schrijnender dat het aantal mensen in armoede nog altijd stijgt. Het lijkt haar erg moeilijk om te achterhalen welke dynamieken daarin een rol spelen. Ze heeft geen zicht op eventuele misbruiken. Ze heeft contacten met vzw's als SOS Schulden op school. Daaruit blijkt onder meer dat een diploma soms niet wordt afgeleverd omdat de schoolrekeningen niet werden betaald. Nochtans is het ene een verplichting van de ouders en het andere een verdienste van de leerling.

De verslaggever,

Tom DEHAENE

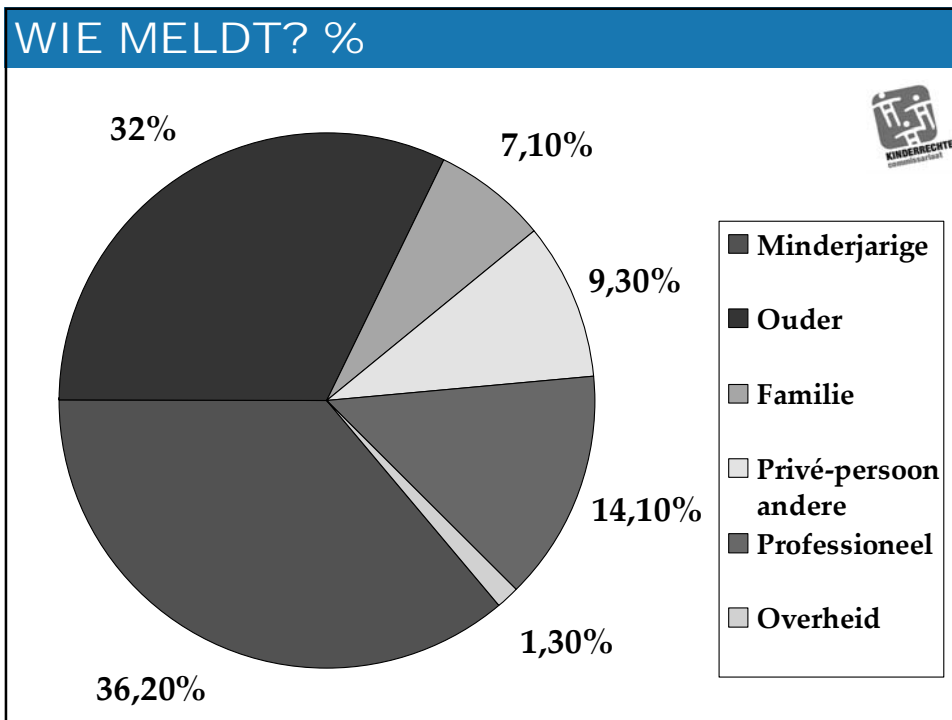
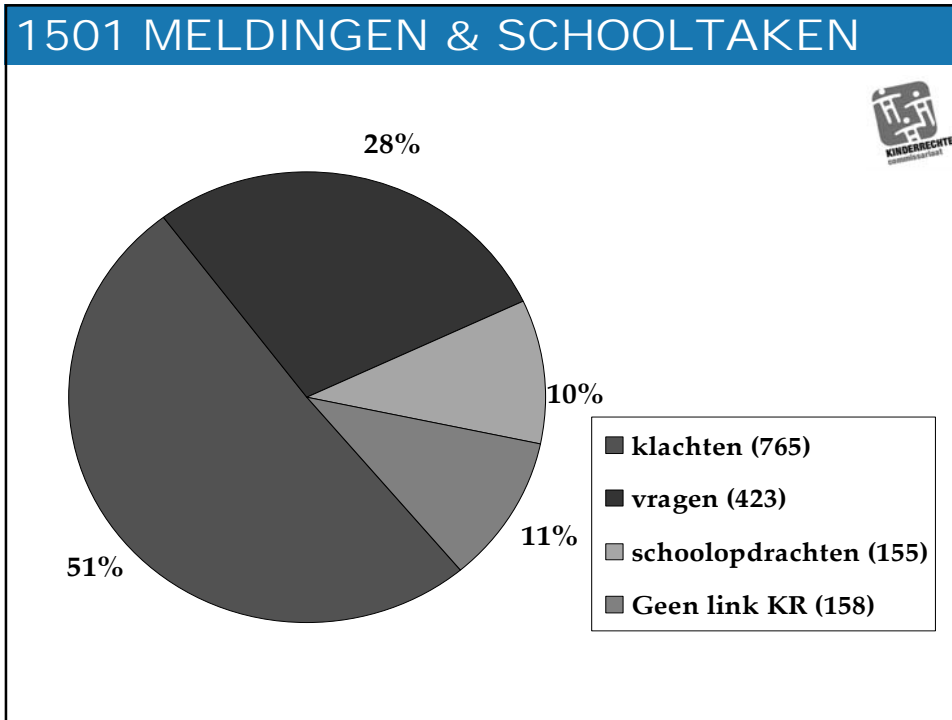
De voorzitter,

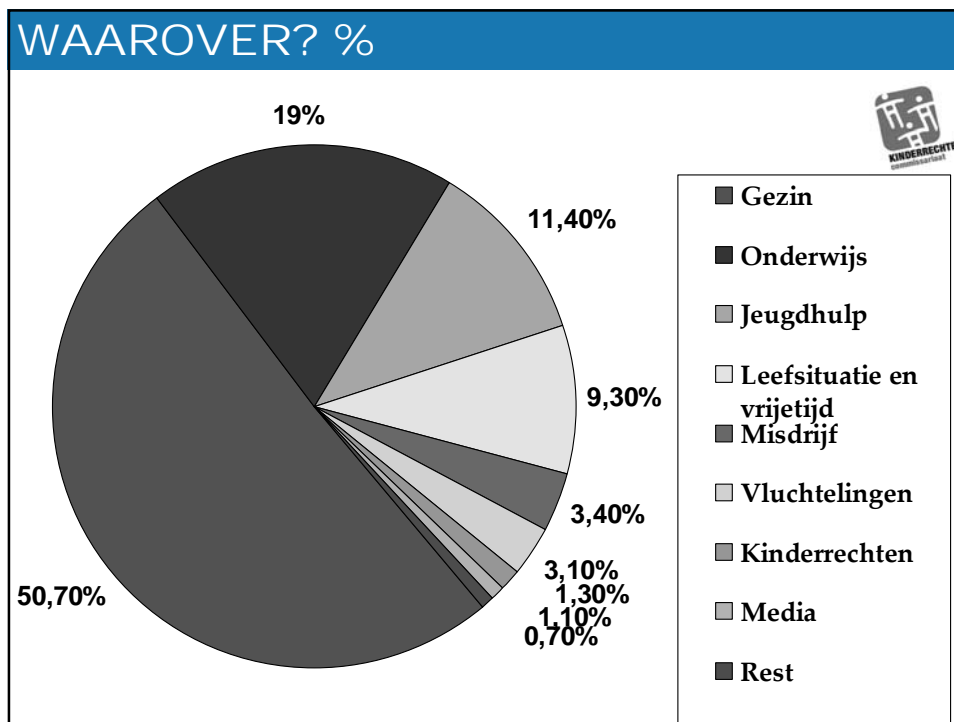
Luc MARTENS

BIJLAGE

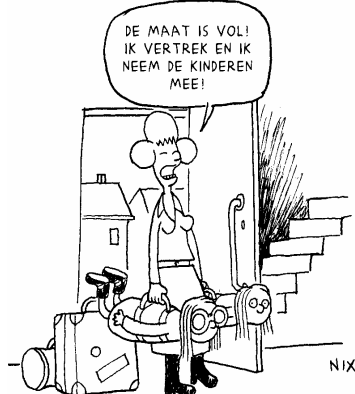
OMBUDSWERK

GEZIN (50,7% - 603 meldingen)

- Het meest gemelde thema
- Weinig klachtenonderzoek: door de aard van thema (beroep op rechtbank en/of hulpverlening meer aangewezen)
- Veel en aanhoudende kinderrechtenschendingen!

GEZIN: SCHEIDING (373 meldingen)

– De meeste klachten binnen thema “GEZIN”

- ✓ Voorbereiding scheiding
- ✓ Nieuwe wet gelijkmatig verdeelde huisvesting
- ✓ Toepassing van de verblijfs- en omgangsregeling
- ✓ Spreekrecht minderjarigen
- ✓ Bejegening door rechter
- ✓ Duur procedure
- ✓ Maatschappelijk- en deskundigenonderzoek

GEZIN: SCHEIDING (373 meldingen)

- ✓ Bezoekruimten
- ✓ Onderhoudsplicht
- ✓ Parentale ontvoering
- ✓ Opvoedingsconflicten na scheiding
- ✓ Contact met familie
- ✓ Juridische bijstand door advocaat

SCHEIDING: AANDACHTSPUNTEN

- **Meer aandacht voor scheidingsbemiddeling**
- **Nood aan informatie op maat van kinderen**
- **Nieuwe wet heeft bestaande problemen niet opgelost!!**
 - **Klachten over verblijfs- en omgangsregeling vanuit perspectief van kinderen blijven!!!**
- **Inspraak van kind: beperkt en verschillend van rechter**
- **Er ontbreken richtlijnen en kwaliteitsgaranties
aangaande deskundigenonderzoek**

SCHEIDING: AANDACHTSPUNTEN

- **Aandacht voor opdracht en statuut van bezoekruimten
en de link met de rechtbank**
- **Preventie en bescherming van kinderen bij dreigende
parentale ontvoering is moeilijk**
- **Na scheiding: opvoedingsondersteuning blijft noodzakelijk**

GEZIN: OPVOEDING (206 meldingen)

- ✓ **Recht op inspraak**
- ✓ **Zoektocht naar hulp bij opvoedingsproblemen**
- ✓ **Recht op eigen geloofsovertuiging**
- ✓ **Geweld**
- ✓ **Sanctionering**
- ✓ **Recht op privacy**

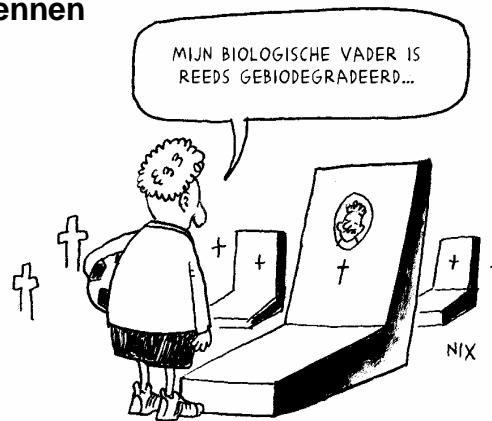
OPVOEDING: AANDACHTSPUNTEN

- **Recht op inspraak, privacy, geloofsovertuiging botst vaak met ouderlijk gezag**
- **Veel opvoedingonzekerheid bij ouders**
 - **Gebrek aan informatie en hulp bij opvoedingsproblemen en opvoedingsondersteuning**
- **Verbeteren van toegankelijkheid hulpverlening kinderen (gebrek aan informatie, bereikbaarheid,...)**
- **Bijkomende inspanningen van overheid ter bescherming van kinderen tegen geweld**

GEZIN: AFSTAMMING (24 meldingen)

- ✓ **Erkenning van het kind door de vader**
- ✓ **Naamsverandering**
- ✓ **Recht om ouders te kennen**
- ✓ **Adoptie**
- ✓ **Gezinshereniging**

AFSTAMMING: AANDACHTSPUNTEN

- **Kinderen weinig/geen inspraak in beslissingen erkenning**
- **Recht om ouders te kennen botst met recht privacy ouders**
- **Nieuwe adoptiewet: hopelijk bespreekbaarheid verhogen van gevaren en misbruiken van vrije adoptie**
- **Bij gezinshereniging: belang van het kind op eerste plaats**

HULP (11,4 % - 135 meldingen)

- Jongerenwelzijn (102)
- Basisvoorzieningen (16)
- Gezondheidszorg (12)
- Gehandicaptenzorg (5)

HULP: JONGERENWELZIJN

- Klachten over:
 - ✓ Ongenoegen maatregel
 - ✓ Bejegening door rechter of consulent
 - ✓ Beleid in voorzieningen
 - ✓ Het aanbod

JONGERENWELZIJN: AANDACHTSPUNTEN

- Ongenoegen over maatregel = gevolg gebrek informatie over en motivering maatregel en onaangepaste hulpvorm
- POS-situaties: klagen over gebrek aan inspraak
- Maatregelen in POS vaak als sanctie ervaren
- Minderjarigen ervaren een machtspositie bij consulent (ook in vrijwillige hulpverlening)
- Aanbod kan niet altijd tegemoet komen aan hulpvraag
- Investeren in toegankelijkheid van jeugdhulpverlening

HULP: BASISVOORZIENINGEN

- Klachten over:
 - ✓ Toegankelijkheid van basisvoorzieningen
 - ✓ Gebrek aan informatie

BASISVOORZIENINGEN: AANDACHTSPUNTEN

- **Veel vragen over de rechtspositie van minderjarigen**
- **Kinderen van gescheiden ouders:
Toegang tot hulpverlening = geen evidentie
(voornamelijk in geweldsituaties)**
- **In principe: rechtstreeks toegang tot hulpverlening**
 - **In de praktijk: sterk afhankelijk van toestemming ouders**

HULP: GEZONDHEIDSZORG

- **Klachten over:**
 - ✓ **Rechten van de minderjarige patiënt**
 - ✓ **Ambulante en residentiële dienstverlening aan kinderen met autisme spectrumstoornis (diagnosestelling, thuisbegeleiding, kinderpsychiatrie...)**

GEZONDHEIDSZORG: AANDACHTSPUNTEN

- **Uitbreiding van zorg en opvang van kinderen met autisme**
 - **Duidelijke vraag vanuit gebruikers en diensten**
- **In principe: rechtstreeks toegang tot hulpverlening**
 - **In praktijk: sterk afhankelijk van toestemming ouders**

HULP: GEHANDICAPTENZORG

– Klachten over:

- ✓ **Zorg en opvang kinderen met mentale beperking**
- ✓ **Residentiële opvang kinderen met autisme spectrumstoornis binnen de gehandicaptenzorg**

GEHANDICAPTENZORG: AANDACHTSPUNTEN

- **Aanbodtekort:**
 - **Veel minderjarigen noodgedwongen in thuisopvang**
 - **Veel minderjarigen geen toegang tot hulp**
- **Systeem van Centrale Zorg Registratie:**
 - **Wel ondersteuning**
 - **Geen oplossing**
- **Individuele klachten kunnen niet worden opgelost**
 - **Probleem vraagt structurele aanpak**

LEEFSITUATIE EN VRIJE TIJD (9,3 % - 110 meldingen)

- **Vrijtijdsactiviteiten (20)**
- **Relaties en seksualiteit (34)**
- **Arbeid (17)**
- **Welbevinden (13)**
- **Huisvesting (8)**
- **Geldzaken (6)**
- **Drugs en alcohol (5)**
- **Relatie kind – omgeving (5)**
- **Verkeer (2)**

LEEFSTITUATIE: RELATIES EN SEKSUALITEIT

– Klachten over:

- ✓ Juridisering van seksuele handelingen van minderjaren
- ✓ Tienerzwangerschappen
- ✓ Opvoedingsconflicten

RELATIES EN SEKSUALITEIT AANDACHTSPUNTEN

- Verdeeldheid over wettelijke leeftijdsbeperking (16 jaar)
 - bescherming van fysieke integriteit?
 - beperking van de vrijheid?
- Leeftijd van tienermoeders daalt (13-16 jaar)
- Jongeren vinden niet de weg naar hulpverlening
- Ouderlijk gezag < > wet op seksuele meerderjarigheid (16 j.)
- Juridisering: ouders dreigen met juridische stappen

LEEFSTITUATIE: WELBEVINDEN

– Klachten over:

- ✓ **Emotionele problemen**
(verdriet, onzekerheid, stress, eenzaamheid,...)

WELBEVINDEN AANDACHTSPUNTEN

– Doorverwijzing naar 1ste lijnsdienst:

- **Toegankelijkheid verhogen (KJT, JAC,...)**
- **Informatieplicht van de overheid**

LEEFSTITUATIE: DRUGS & ALCOHOL

– Klachten over:

- ✓ **Weinig klachten**
- ✓ **Veel vragen over wetgevend kader**

DRUGS & ALCOHOL AANDACHTSPUNTEN

– Veel onduidelijkheid over regelgeving drugs en alcohol:

- **Bij minderjarigen**
- **Bij ouders**
- **Verenigingen, hulpverlening,...**

LEEFSTITUATIE: RELATIE KIND- OMGEVING

– Klachten over:

- ✓ **Stralingshinder (Gsm-masten)**
- ✓ **Geluidshinder (nachtlawaai)**
- ✓ **Overlast door minderjarigen
(Vandalisme, spelende kinderen, hangjongeren,...)**

RELATIE KIND - OMGEVING AANDACHTSPUNTEN

– Intolerantie tegenover spelende kinderen groeit:

- **Steeds meer een juridisch conflict**
- **Overheid: preventieve taak**

BEKENDMAKEN KR & KLACHTENLIJN

- Inkleurposter
- K30
- Wablief?!

- Deurhanger klachtenlijn
- Brochure klachtenlijn

BEKENDMAKEN KLACHTENLIJN

- Samenwerking Yeti en Maks!
 - Redactioneel: o.a. Hulprubriek
 - Maandelijks advertentie
 - Insert latje september

oneerlijk behandeld?
08-658 99 00
kinderrechten@vlaamseparlement.be
www.kinderrechten.be

Rechten van jongeren worden vooral geschonden op school, thuis, in je vrijetijd, tijdens je vakantie...

Mak je dit ook mee? Contacteer dan het Kinderrechtencommissariaat.

- We leggen je uit wat je kan doen en wat je rechten zijn.
- We zoeken samen met jou naar een oplossing.
- Wij beslecht met jou mee en aan van wij het verholven.
- Zo mag groeien Wijten.

IK WIL SOCIALE WONING STAAT SCHIJNEN OF DE WOLVEN VAN MIJN KAMER

IK WIL VAN SCHOOL GA LOOP EN MAG NIET MEEDOEN AAN DE SAMEN

oneerlijk behandeld?
08-658 99 00
kinderrechten@vlaamseparlement.be
www.kinderrechten.be

Rechten van jongeren worden vooral geschonden op school, thuis, in je vrijetijd, tijdens je vakantie...

Mak je dit ook mee? Contacteer dan het Kinderrechtencommissariaat.

BEKENDMAKEN KLACHTENLIJN

- Poster in scholen
- Advertenties schoolagenda's

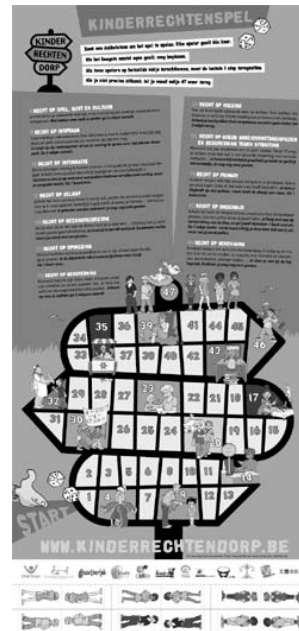
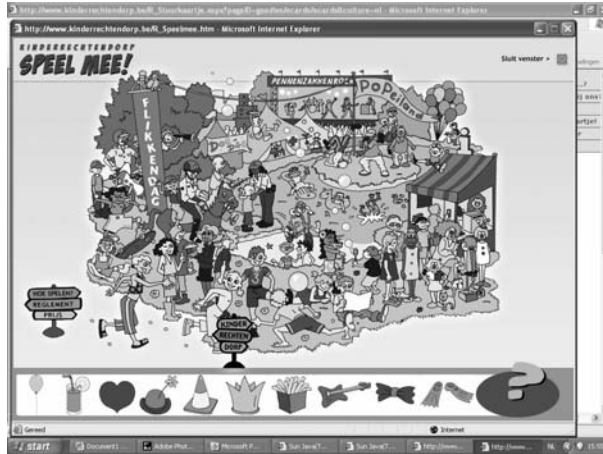
BEKENDMAKEN KLACHTENLIJN

- Jongerenjaarkrant

FYSIEK AANWEZIG OP EVENTS

- Van andere organisaties
- Medeorganisator Kinderrechtendorpen

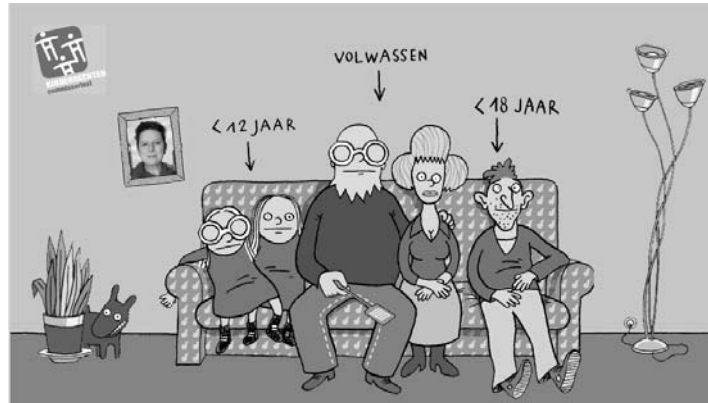
INFORMEREN ONDERZOEKS-RESULTATEN

- Onderzoek en studiedag 'Toegankelijke Jeugdhulpverlening?'
- Dossier 'Heen en retour'

WEBSITE www.kinderrechten.be

- 161.137 unieke bezoekers
- 263.210 bezoeken
- 3.349 formulieren bestellingen
- 885 formulieren klachtenlijn
- adviezen en dossiers downloadbaar

ADVIESWERK

ADVIESWERK - AANBEVELINGEN

- Opvoedingsondersteuning
- Advies Bijzondere Jeugdbijstand (Jongerenwelzijn)
- Privacy verzoekschriftprocedure
- Memorandum
 - Bemiddeling verplicht
 - Verbeterd spreekrecht
 - Bijstand erkende jeugdadvocaten
 - Zelfstandige rechtsingang
 - Stop opsluiting kinderen zonder papieren
- Nieuwe scheidingswetgeving: principe - praktisch
- Toepassing rechtspositie
- Wachtlijsten
- Begeleid zelfstandig wonen
- Rechten van kinderen met een handicap

ADVIESWERK - AANBEVELINGEN

- **Geweld op kinderen**

